

22/09/2015

BR. 404

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

STARTUJE REMIT

ŠTA DONOSI UREDBA O CELOVITOSTI I TRANSPARENTNOSTI VELEPRODAJNOG TRŽIŠTA ENERGIJE ?

Startuje REMIT - ACER na ispitu

LJUBLJANA - Za par nedelja startuje Uredba EU o celovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (REMIT) pa direktor evropske Agencije za saradnju energetskih regulatora, Alberto Potočnig očekuje da će to telo dnevno dobijati desetak informacija vezanih za transakcije koje su sproveli proizvođači električne energije i prirodnog gasa. Naime, od 7. oktobra kompanije će biti u obavezi da dostavljaju ACER-u informacije o njihovim standardnim transakcijama, kako ugovorima, tako i nalogima za trgovanje. U isto vreme energetski subjekti će dostavljati ACER-u i nacionalnim regulatornim telima informacije vezane za kapacitete i korišćenje pogona za proizvodnju, skladištenje, potrošnju ili prenos električne energije, odnosno transport prirodnog gasa, uključujući prijavljivanje planiranih ili neplaniranih prekida u radu tih postrojenja.

U slučaju postojanja bilo kakve nedoumice vezano za dobijene informacije, ACER će zatražiti od nacionalnih regulatora unutar EU dodatnu istragu. Da bi slika bila jasnije, ACER je tokom poslednjih šest meseci probnog rada novog informacionog sistema primio više od šest miliona informacija o standardnim ugovorima i nalogima za trgovanje. Do sredine septembra na tom segmentu energetskog tržišta registrovano je ukupno 2.702 učesnika, koji će biti u obavezi da postupaju po zahtevima obuhvaćenim REMIT-om. REMIT se, naime, odnosi na sve učesnike čije aktivnosti utiču na veleprodajna tržišta energije unutar Evropske unije. REMIT-u podležu svi učesnici na tržištu koji imaju sedište u bilo kojoj zemlji Evropske unije, kao i oni sa sedištem izvan EU, ukoliko trguju ili daju naloge za trgovinu na jednom ili više tržišta unutar EU-a.

REMIT predviđa da se adekvatno sankcionišu svi oni koji zloupotrebljavaju povlašćenu informaciju koja se odnosi na veleprodajne proizvode. Pod zloupotrebom tržišta podrazumeva se, pored ostalog, korišćenje povlašćenih informacija u kupovini ili prodaji veleprodajnih energetskih proizvoda, dostavljanje tih informacija trećem licu, ili navođenje druge osobe da na bazi tih podataka sklapa poslove na tržištu, davanje obmanjujućih signala vezanih za ponudu, potražnju ili cene energetskih proizvoda, kao i sprovođenje transakcija kojima se namerno izaziva veštačko kretanje cena na veleprodajnom tržištu energije.

ACER u ovom trenutku ima na raspolaganju svega 15 eksperata koji će biti zaduženi za analizu i nadgledanje svih pomenuti REMIT aktivnosti. Portal Platts navodi da je ovo telo sa sedištem u Ljubljani zatražilo dodatnih 30 lica, ali mu je za sada za iduću godinu obećano njih desetero. Poređenja radi, američki Federalni energetski regulator FERC, slične poslove obavlja uz pomoć armije od 89 eksperata.

Kako Potočnig kaže za Platts: „Svi mi smo potrošači i želimo sigurnost da cene koje plaćamo odražavaju osnove tržišta“.

ŠTA JE REMIT?

Uredba (EU) broj 1227/2011 Evropskog parlamenta i Veća od 25. oktobra 2011. o celovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (*Regulation on wholesale energy market integrity and transparency - REMIT*) uvodi jedinstveni evropski okvir na veleprodajnim tržištima električne energije i prirodnog gasa radi (a) Definisivanja zloupotrebe tržišta u pogledu manipulacije, ili pokušaja manipulacije tržištem i trgovanja na osnovu povlašćenih, ili insajderskih, informacija; (b) Uvođenja eksplicitne zabrane zloupotrebe tržišta; (c) Osnivanja novog okvira za nadzor veleprodajnih tržišta s ciljem otkrivanja i sprečavanja manipulacije tržištem i trgovanja na temelju povlašćenih informacija (insajderskog podatka koji bi, da je javno objavljen, mogao značajno da utiče na formiranje cena na veleprodajnom tržištu) i (d) Definisivanja zabrana i sankcionisanja na nacionalnom nivou zloupotreba tržišta.

Nacionalni regulator ima obavezu da obaveštava i pravovremeno registruje relevantne tržišne učesnike radi formiranja nacionalnog registra, da obezbeđuje primenu REMIT-a u skladu s dodeljenim istražnim ovlašćenjima, kao i onima vezanim za kažnjavanje tržišnih učesnika, garantuje zaštitu primljenih poverljivih podataka i u saradnji sa ostalim institucijama doprinese uspostavljanju celovitog, transparentnog tržišta.

Koji su benefiti REMIT-a?

Veleprodajna energetska tržišta daju ključne cenovne signale koji utiču na izbor, kako proizvođača, tako i potrošača, kao i na odluke vezane za investiranje u proizvodne kapacitete, odnosno prenosnu i distribucionu infrastrukturu. Stoga je suštinski važno da ti signali odražavaju pošten i konkurentan odnos između ponude i potražnje i spreče ostvarivanje bilo kakve zarade na osnovu zloupotrebe tržišta, objašnjava ACER.

Veća transparentnost na veleprodajnom tržištu umanjuje rizik manipulisanja tržištem i davanja pogrešnih cenovnih signala. Transparentnost veleprodajnog energetskog tržišta je stoga pretpostavka garantovanja pravedne cene električne energije i gasa za potrošača. Takođe obezbeđuje ravnopravno polje nadmetanja za sve učesnike na tržištu.

REMIT definiše sedam različitih tipova ponašanja tržišnih učesnika koji se mogu smatrati zloupotrebom tržišta, od kojih se prva tri odnose na trgovanje na temelju povlašćenih informacija, a ostala četiri predstavljaju manipulaciju tržištem.

ACER ima ulogu prikupljanja podataka i nadzora nad veleprodajnim transakcijama unutar EU, Ukoliko proceni da postoje elementi potencijalne zloupotrebe tržišta, takve slučajeve će proslediti nacionalnim regulatorima radi daljnjih istražnih radnji.

Royal Dutch Shell upozorava Brisel na MiFID 2 pravila

LONDON - Anglo-holandski naftni kolos Royal Dutch Shell upozorio je prošle nedelje Brisel da bi predložena pravila u okviru drugog stepena Direktive za tržišta finansijskih instrumenata (MiFID 2) mogla da stvore do te mere proizvoljno regulatorno okruženje da energetske kompanija primora na preseljenje nekih od svojih poslova van područja Evropske unije. Shell pri tom posebno ukazuje na poslove trgovine naftom i prirodnim gasom koji su u poslednjih godinu dana postali predmet sve većeg interesovanja proizvodnih kompanija, kako u Evropi, tako i drugim delovima sveta. Nova predložena pravila o trgovini derivativima u okviru MiFID-a 2, kao i proširenje Direktive o kapitalnim zahtevima sa finansijskih i na trgovinske subjekte izazvaće ozbiljne posledice po aktivnosti Shell-a, posebno po njegov sektor trgovine, a takođe i na druge slične kompanije, stoji u saopštenju objavljenom 16. septembra. Shell konstatuje da bi u tom slučaju kompanije mogle da odgovore selidbom svojih poslova van EU. „Od ključnog značaja je da kumulativna primena finansijskih reformi bude primerena riziku u koji ulaze ne-finansijske organizacije kao što je naša“, rekao je čelnik sektora Trgovine i Snabdevanja Shella, Mike Conway.

Posebnu brigu evropskim trgovcima energentima, stvara buduće definisanje terminkih ugovora i hedžing poslova, kao i zahteva vezanih za rizični i investicioni kapital - sadržanih unutar MiFID-a i druge nove regulative. Izjednačavanje trgovaca energijom sa trgovcima hartijama od vrednosti predviđa, pored ostalog, ograničenje plasmana kapitala u ovim poslovima sa postojećih 50%, na svega 5%, ukoliko se neki od postojećih predloga koji su na stolu finalizuju u sadašnjem obliku u decembru 2017., kada MiFID 2 treba da stupi na snagu.

Shell i druge velike energetske firme već imaju otvorene kancelarije za trg bi mogli da prebace poslovanja iz Evrope, piše Argus media.

EU utvrdila platformu za Klimatski samit u Parizu

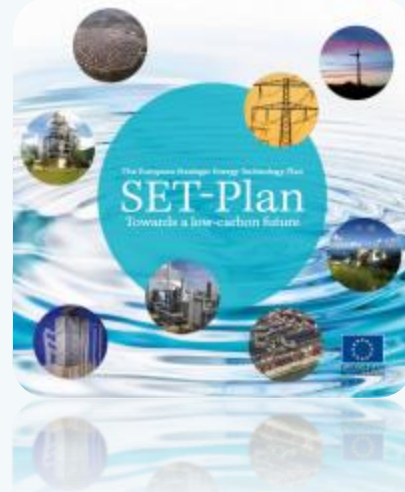
BRISSEL - Ministri zemalja članica Evropske unije dogovorili su u petak pregovaračku poziciju EU za decembarški svetski Samit o klimatskim promenama u Parizu. Ministarski savet je dogovorio poziciju da emisije gasova sa efektom staklene bašte moraju da dostignu vrhunac do 2020., a potom da krenu na dole i budu smanjene za najmanje 50 odsto do 2050. godine, u odnosu na nivoe iz 1990. Dogovoreno je i da EU na svakih pet godina preispita i prema potrebi revidira na ambicioznije nivoe ovaj cilj, pri čemu neće biti dozvoljeno ni jednoj od zemalja članica odstupanje od ranije utvrđenih obaveza. Dogovor je usledio posle pregovora sa tvrdom linijom predvođenom Poljskom, državom koja je energetski oslonjena na

klimatski najnegativniji uglj. Ustupak, koji se u prvom analizama ocenjuje blagim u odnosu na prvobitni otpor Varšave, bio je snižavanje dugoročnog cilja smanjenja emisija gasova staklene bašte sa 60, na 50 odsto. Takođe je izmenjen termin dekarbonizacije sa izrazom postizanja „energetske neutralnosti“,

Novi EU plan Strateške energetske tehnologije

BRISSEL - Evropska komisija usvojila je 17. septembra novi plan Strateške energetske tehnologije (SET) u cilju ubrzanja razvoja i uvođenja na tržište energetske tehnologije s niskim udelom ugljendioksida. Plan obuhvata

i mere pomoći EU pri razvoju tehnologija potrebnih za ispunjavanje njegovih ciljeva, kao i podsticanja saradnje između zemalja članica kao i kompanija u razvoju tih tehnologija.

europa.eu

Dogovoreno formiranje rezerve za stabilizaciju tržišta ETS

BRISEL - Savet ministara usvojio je na istom sastanku odluku o formiranju, počev od 1. januara 2019. godine, „rezerve za stabilizaciju tržišta ETS“ dozvola za emisije

štetnih gasova. Ova „rezerva“ radiće kao neka vrsta centralne banke koja može da povuče sa tržišta dozvole kojima se (po jedinici) kupuje pravo na emitovanje jedne tone ugljendioksida. Analitičari procenjuju da na tržištu Evrope postoji višak od oko dve milijarde dozvola, što je obezvređilo, a samim tim i obesmislilo ovu ključnu polugu klimatske politike EU.

Kina gradi 600 MW jaku TE u Rumuniji

BUKUREŠT - Rumunski državni energetska holding CE Oltenia i kineska kompanija China Huadian Engineering započeće u prvoj polovini 2016. godine radove na izgradnji nove elektrane. Termoelektrana snage 600 MW biće sagrađena u kompleksu sadašnje TE Rovinari, a vrednost investicije se procenjuje na 850 miliona evra, javlja rumunski dnevnik *Ziarul Financiar*.

General Electric seli radna mesta u Francusku, Mađarsku i Kinu

VAŠINGTON - General Electric (GE) najavio je preseljenje 500 proizvodnih radnih mesta iz SAD u Evropu i Kinu, jer više nema pristup kreditima Export-Import banke, zbog odluke Kongresa da ne produži mandat toj američkoj banci čija je funkcija finansiranje izvozno-uvoznih aktivnosti. U međuvremenu je, prema navodima tog američkog industrijskog konglomerata, francuska agencija za finansiranje izvoza COFACE pristala da novom kreditnom linijom prati neke od GE-ovih globalnih projekata u segmentu energetike, a zauzvrat traži da se proizvodnja gasnih turbina prebaci u francuski grad Belfort, zajedno sa 400 radnih mesta. GE navodi da će dodatnih 100 radnih mesta biti prebačeno iz SAD-a u Mađarsku i Kinu. Kompanija je objavila da u svetu trenutno konkuriše za energetske projekte vredne 11 milijardi dolara koji zahtevaju finansiranje putem izvoznih kreditnih agencija. *UPI*

Strmoglav pad akcija nemačkih energetskih kolosa zbog cene dekomisije nuklearke

FRANKFURT - Nemačkim energetskim kompanijama je proteklih dana vrednost akcija strmoglavo pala zbog procena da neće biti u stanju da finansiraju 30 milijardi evra vrednu dekomisiju domaćih nuklearke. Naime, Der Spiegel je objavio da energetske firme nemaju novac potreban za zbrinjavanje nuklearnog otpada. RWE-ove akcije pale su 14%, najviše od 1999., a E.On-ove 13%, na najniži nivo od osnivanja kompanije 2000. Osam nemačkih reaktora trebalo bi da se zatvore najkasnije do 2022. Zvaničnici u Berlinu brzo su reagovali na tvrdnje da kompanije nemaju potrebna sredstva, negirajući sumu potrebnu za dekomisiju nuklearke koja se pominje u medijima. Stress test za energetske firme, operatore nuklearke očekuje se kasnije ove jeseni, javlja *Bloomberg*.

EWEA: Do 2030. svaki četvrti kWh u Evropi proizvođače energija vetra

BRISEL - Prema najnovijim prognozama Evropskog udruženja za energiju vetra (EWEA), ovi kapaciteti mogli bi da zadovolje četvrtinu evropske potražnje za električnom energijom do 2030. godine, ali pod uslovom da sve zemlje

EWEA

THE EUROPEAN WIND ENERGY ASSOCIATION

Britanska vlada odbacila mega projekat offshore vetroparka

LONDON - Velika Britanija odbacila je plan gradnje vetroparka od 197 turbina, ukupne snage 970 MW na moru, 14,7 km od obala Dorseta, ocenjujući da bi projekat negativno uticao na turizam u ovom delu obale koja je na UNESCO-voj listi svetske baštine. Drugi problem je bila buka, koja bi verovatno prekoračila dozvoljene granice, pišu *britanski mediji*.

članice EU ispune obaveze vezane uz zadate klimatske i energetske ciljeve. EWEA u prošlonedeljnom saopštenju doduše smanjuje raniju prognozu rasta vetroenergetskih kapaciteta do 2030., sa 400 GW, na 320 GW, a kao uzrok navodi privredna kretanja i promene u regulatornim pravilima. Međutim i nove prognoze zahtevaju u proseku nove godišnje instalacije od gotovo 13 GW u idućih 15 godina.

Britanija daje inicijalnih 2 milijarde funti pomoći investitorima u NE Hinkley point C

LONDON - Britanska vlada obezbediće dve milijarde funti inicijalne podrške za novu nuklearnu elektranu Hinkley point C, koju će graditi EDF s kineskim partnerima, rekao je tamošnji ministar finansija George Osborne. Ta mera predstavlja dodatni podsticaj Londona francuskom državnom energetskom kolosu da sa kineskim China General Nuclear Corp i China National Nuclear Corp prelomi odluku o ulasku u investiciju vrednu 16 milijardi evra, rečeno je iz britanske vlade. "Nuklearna energija je troškovno konkurentna s drugim čistim tehnologijama i ima ključnu ulogu u našem energetskom miksu, zajedno s novim izvorima kao što je gas iz škriljaca", kaže Osborne. EDF-u je prethodno garantovana otkupna cena od 92,5 funte (127 evra) po MWh iz buduće nuklearke u narednih 35 godina, što je izazvalo burne reakcije nekih članica EU, da bi Brisel posle dužeg proučavanja konstatovao da ova odluka nije u suprotnosti sa pravilima koja definišu dozvoljenu pomoć države privredi. Očekuje se da će nova elektrana proizvoditi dovoljno energije za šest milijuna domaćinstava, što će zadovoljiti 7% nacionalnih potreba Britanije, javlja *Reuters*.

Odlaganje (ili odustajanje) od projekta Turski tok?

(Preneto iz pregleda NEDELJA, Nacionalnog naftnog komiteta Srbije)

MOSKVA - Izgradnja gasovoda Turski tok, prvobitno planirano da krene krajem 2016. godine, otkazuje se na neodređeno vrijeme, saopštio je u sredu zamenik predsednika Uprave Gasproma Aleksandar Medvedev, javljaju **ruski mediji**. Po njegovim rečima, ruska strana ne zna kim će da potpiše međuvladin sporazum jer posle parlamentarnih izbora Turska još nije uspela da formira vladu, a novi izbori su zakazani za početak novembra.

Prvobitni je ruski plan bio gradnja gasovoda sa četiri cevi, ukupnog kapaciteta 63 milijarde kubnih metara godišnje, ali kako se s potpisivanjem sporazuma kasnilo, a na horizontu se u međuvremenu pojavio Severni tok 2, počelo se razgovarati o dve, a na kraju čak i samo o jednoj cevi. Ministar energije Aleksandar Novak nedavno je izjavio da eventualno polaganje više cevi zavisi od potreba jugoistočne Evrope za gasom.

Ruski komentatori, doduše, ističu da bi bilo preuranjeno potpuno precrutati Turski tok. "Za nas je kritična tačka početak 2019. kada ističe tranzitni ugovor (Gasproma) s Ukrajinom. Zato sebi još uvek možemo dozvoliti jednogodišnje odlaganje", kaže čelnik Fonda nacionalne energetske sigurnosti Konstantin Simonov. Gradnju Turskog toka ometaju i sporovi oko cene, ocenjuju upućeni analitičari koji podsećaju da je Rusija ponudila Turskoj popust koji je za Ankaru bio preskroman. Turska smatra da bi on trebalo da bude 10,25 posto. Turska je, takođe, objavila i da je spremna da učestvuje u projektu Turski tok jedino u svojstvu prodavaca ruskog gasa na evropskom tržištu, što je za rusku stranu potpuno neprihvatljivo, utoliko pre što je isto tražila Ukrajina.

Ruski predsednik Vladimir Putin, kaže Simonov, sada odjednom dobija sa Severnim tokom 2 asa u rukavu, koji je u potpunosti promenio, odnosno oslabio poziciju Turskog toka kao alternative prekidanju transporta preko Ukrajine. Ipak, on smatra da će jedna cev Turskog toka svakako biti položena, jer treba samoj Turskoj, koja trenutno 40 posto uvoznog gasa povlači preko Ukrajine. Isto tako, smatra da će vrlo verovatno biti položena i druga cev namenjena snabdevanju Grčke, Bugarske i drugih balkanskih zemalja.

Cena Gaspromovog gasa pala

LONDON - Gasprom prognozira povećanje izvoza gasa u Evropu i Tursku ove godine sa ranije očekivanih do 155 milijardi kubika, na 158 mlrd m³, javlja Platts. Dnevno se ruskim gasom trguje u većim količinama nego lani, a prosečna cena mu je niža i za zimsku sezonu iznosi 195,90 evra za hiljadu kubnih metara. To je prosečna cena za sve vrste isporuka, bez obzira je li reč o dugoročnim ugovorima, ugovorima vezanim za cenu nafte ili spot cenama. Gasprom je na aukciji prošle nedelje prodao 1,23 mlrd m³ gasa za 250 miliona evra, sa čime je firma bila zadovoljna, navodi agencija.

Evropa ipak neće s Gaspromom zajednički pregovarati o ceni gasa

BRISEL - Evropska komisija (EK) želi veći uvid u dugoročne ugovore za uvoz gasa iz Rusije, ali odustaje od varijante prema kojoj bi sve zemlje unije zajednički pregovarale sa Gaspromom oko cenovnih uslova, saznaje portal Politico.eu. Početkom 2016. trebalo bi da se donese set pravila o jačanju sigurnosti snabdevanja gasom, a u sklopu njih EK bi dobila pravo većeg uvida u ugovore vezane za tu oblast. Prema predlogu za reviziju pravila za sigurnost snabdevanja, koji je prošao komisijin Odbor za regulativu, reč je o planovima za jačanje međudržavne saradnje u slučajevima prekida snabdevanja nekim od ključnih gasovodnih pravaca. Države bi dobile obavezu pomoći susedima da zaštite kupce iz kategorije domaćinstava od rizika za prestanak snabdevanja gasom.

OPEC: Cena nafte će do 2020. rasti po pet dolara godišnje

BEČ - OPEC očekuje da cena sirove nafte poraste na 80 dolara do 2020. jer će proizvodnja iz zemalja koje nisu članice te organizacije rasti sporije od raniji procena. Proizvodnja iz ne-OPEC zemalja iznosiće u 2017. godini 58,2 miliona barela na dan, 1 milion manje od ranije procene, prvenstveno zbog uticaja niskih cena na eksploataciju nekonvencionalnih izvora nafte u SAD i Kanadi, stoji u jednom internom analitičkom papiru tog kartela u koji je Bloomberg News imao uvid. Usled toga, procena OPEC-a je da će cena nafte godišnje rasti u proseku za po oko pet dolara po barelu do 2020., sa sadašnje pozicije od 55.

Bela kuća protiv ukidanja embarga na izvoz američke nafte

VAŠINGTON - Predsednik SAD Barak Obama protiv je predloga zakona o ukidanju četiri decenije duge zabrane izvoza američke sirove nafte, o čemu do kraja meseca treba da se izjasni Predstavnički dom američkog kongresa. Ova informacija, koju je u ponedeljak obelodanio predstavnik Bele kuće, dočekana je kao veliki udarac pobornicima ukidanja embarga, među kojima su svi američki proizvođači nafte, prenosi Argus. Zakon bi tek u slučaju da obezbedi, malo verovatnu, dvotrećinsku podršku Kongresa mogao da nadjača potencijalni veto predsednika. Inače. Komitet za energiju Senata je već usvojio jedan drugi zakon kojim se dozvoljava izvoz sirove nafte, ali on mora da dobije podršku barem šestoro Demokrata da bi dobio saglasnost potrebnih više od 60 članova ovog gornjeg doma Kongresa. Bela kuća, doduše, nije eksplicitno rekla da je protiv ukidanja zabrana na izvoz sirove nafte, ali je navela da je protiv zakona „poput onog koji guraju Republikanci“. Inače, ministarstvo trgovine SAD i ima ograničen mandat da dozvoli izvoz određenih količina nafte ako je to u nacionalnom interesu, rečeno je iz Bele kuće.

Gen-I i HSE među najvećim slovenačkim izvoznicima

LJUBLJANA - Najveći slovenački izvoznici u 2014., mereno prihodima ostvarenim izvan granica domovine su, posle farmaceutske kompanije Krka, energetske firme Gen-I i HSE, pokazalo je istraživanje tamošnjeg poslovnjaka **Finance**. Krka je lani izvezla proizvoda u vrednosti 1,09 mlrd. evra, dok je prodaja Gen-I-ja van zemlje dostigla 1,03 mlrd. evra, a HSE-a 760 miliona evra.

Hrvatska dobila novog igrača na tržištu električne energije

ZAGREB - Na tržištu električne energije u Hrvatskoj pojavio se prošle nedelje novi jaki igrač - Crodux, prenose **lokalni mediji**. Ta firma je počela da prodaje struju u strateškom partnerstvu sa švajcarskim

energetskim kolosom Alpiq-om. Ponuda je cenovno izuzetno konkurentna, poručuju iz Crodux, posebno zbog toga što ugovori sadrže maksimalnu fleksibilnost isporuke i prilagođavanja ugovornih uslova potrebama kupaca. Električnu energiju od Crodux mogu da kupuju svi segmenti i kategorije potrošača električne energije na hrvatskom tržištu, a u firmi navode da će se u partnerstvu s Alpiqom postupno širiti i u regionu. Crodux plin se do sada

bavio snabdevanjem prirodnim i utečnjenim prirodnim gasom, sirovom naftom i naftnim derivatima.

Od 1. oktobra vaučeri za „energetsku sirotinju“ u Hrvatskoj

ZAGREB - Od 1. oktobra 60 do 70 hiljada domaćinstava u Hrvatskoj dobijaće mesečno vaučere od 200 kuna (oko 3.150 dinara) na ime pomoći za 125.000 građana definisanih u kategoriji energetske sirotinje, ili energetski ugroženih potrošača. Ovo rešenje dogovoreno je u sporazumu koji je premijer Zoran Milanović u ime Vlade potpisao prošlog ponedeljka s predstavnicima kompanija javnih snabdevača strujom u toj zemlji, državnim HEP-om i privatnim GEN-I Zagreb i RWE Hrvatska. **Tportal**.